

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK – IQTISODIYOT INSTITUTI

Ro'yxatga olindi:

№ 185

2022 yil 29 08

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlarini boshqaruvchi prorektor

Bozorov O.N.

2022 yil

«Zamonaviy qishloq xo'jalik mashinalari»
fanining

ISHCHI O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400000 – Qishloq va suv xo'jaligi

Ta'lim sohasi: 430000 – Qishloq xo'jalik texnikasi

Ta'lim mutaxassisligi: 5430100 – Qishloq xo'jaligini
mexanizatsiyalashtirish

Qarshi-2022 y.

Fanning ishchi o'quv dasturi QarMII Kengashi (bayon №____, _____2022 y.)da tasdiqlangan fannibg o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

Temirov I.G*. - "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish va servis" kafedrası professori, t.f.n.

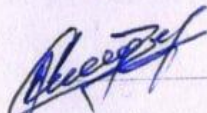
Fanning ishchi o'quv dasturi «Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish va servis» kafedrası yig'ilishida (bayon № 1, 24.08. 2022 y.), "Muhandislik texnikasi" fakulteti Uslubiy Komissiyasida (bayon № 1, 27.08 2022 y.) va institut Uslubiy Kengashida (bayon №____, _____2022 y.) muhokama etilgan va o'quv jarayonida foydalanishga tavsiya qilingan.

O'quv- uslubiy boshqarma boshlig'i

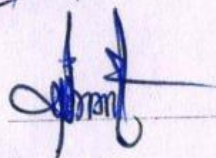
Turdiyev Sh.

Muhandislik texnikasi fakulteti
uslubiy komissiyasi raisi

Eshdavlatov E.

«Qishloq xo'jaligini
mexanizatsiyalashtirish va servis»
kafedrası mudiri:

Botirov Z.

KIRISH

Talaba mazkur fanni o'zlashtirishi natijasida dehqonchilikning barcha sohalaridagi texnologik operatsiyalarni bajara oladigan mashinalarning tuzilishi, ularni mahalliy sharoitlarga moslab rostlashni, ulardagi elektron jihozlardan to'g'ri foydalanish asoslarini hamda ularni konstruktiv takomillashtirish yo'nalishlarini o'zlashtirishi kerak.

Zamonaviy qishloq xo'jalik mashinalari fani bugungi kunda, ya'ni bozor munosabatlari sharoitida, respublikamizda ishlab chiqarilayotgan va xorijdan keltirilayotgan zamonaviy qishloq xo'jaligi mashinalarini texnologik ish jarayonlarini o'rgatib, ularni respublikamizning mahalliy tuproq-iqlim sharoitlariga moslab ishlatishni uddalay oladigan mutaxassis tayyorlashdek dolzarb masalani o'qitish uchun mo'ljallangan.

Fanning maqsad va vazifalari

Fanning maqsadi - tayyorlanayotgan mutaxassislarga Respublikamiz qishloq xo'jaligida ishlatilayotgan qishloq xo'jaligi mashinalarining ish sifatini aniqlash, ishchi qismlari parametrlarini agrotexnik talablarga qanchalik javob berishi, ularni mahalliy sharoitga moslashni va ishlatishni o'rgatishdan iboratdir.

Fanning vazifasi - Respublikamiz qishloq xo'jaligida ishlatilayotgan mashinalarni texnologik jarayonini o'rgatib, ularni rostlash va sozlash, ish sifatini aniqlash, nazorat qilish, ishchi qismlari parametrlarini mahalliy sharoitga moslay oladigan mutaxassis tayyorlashdan iboratdir.

Fan bo'yicha magistrnlarning tasavvur, bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar

«Zamonaviy qishloq xo'jalik mashinalari» fanini o'zlashtirish jarayonida bakalavr:

- fan bo'yicha bakalavr qishloq xo'jaligi ishlab-chiqarishining turli sohalarida mexanizatsiyalashgan ishlarning zamonaviy texnologiyalari **haqida tasavvurga ega bo'lishi**;

- qishloq xo'jaligi mashinalarini texnologik jarayonlarini va texnik-ekspluatatsion ko'rsatkichlarini aniqlash;

- qishloq xo'jaligi mashinalarini ish qobiliyati va resursini aniqlash;

- qishloq xo'jaligi mashinalari ishchi qismlarini asoslash sohasida asosiy tushuncha va tamoyillarini **bilish va ulardan foydalana olishi**;

- qishloq xo'jaligi mashinalarini sinash dasturi hamda metodini tuzishni, qishloq xo'jaligi mashinalarini loyihalash va ishonchlilik asoslarini baholash;

- elektron hisoblash mashinalaridan foydalanib qishloq xo'jaligi mashinalarini ishlatish;
- ularni ishonchli ekspluatatsiya qilish, ishchi qismlarini mahalliy sharoitga moslash;
- turdosh qishloq xo'jaligi mashinalariga qiyosiy baho berish;
- ta'lim muassasalarida maxsus fanlar bo'yicha pedagogik faoliyat ko'rsatish;
- vatanimiz va xorijda ishlab chiqarilayotgan qishloq xo'jaligi mashinalarini tanlash va ulardan samarali foydalanish, ilmiy-tadqiqot ishlarida ishtirok etish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi***;
- qishloq xo'jaligi mashinalarining texnik-ekspluatatsion ko'rsatkichlari;
- ish jarayonini baholashni shaxsan bajarish;
- import va eksport qilinayotgan qishloq xo'jaligi mashinalarini texnologik ish jarayoni;
- nosozliklari va kamchiliklarini shaxsan tahlil qilish, qishloq xo'jaligi mashinalarini qayta tiklash ***malakalarga ega bo'lishi kerak***.

Fanning o'quv rejadagi boshqa fanlar bilan bog'liqligi va uslubiy jihatdan uzviyligi

«Zamonaviy qishloq xo'jalik mashinalari» fani ixtisoslik faoliyatni rivojlantirishga yo'naltirilgan fan hisoblanib 4-kurs 7-semestrda o'tiladi. Dasturni amalga oshirish o'quv rejasida rejalashtirilgan gumanitar va ijtimoiy fanlar, matematik va tabiiy-ilmiy, umumkasbiy (chizma geometriya, chizmachilik va muhandislik grafikasi, metrologiya, standartlash va o'zaro almashuvchanlik va hakozo), ixtisoslik (qishloq xo'jaligi mashinalari, mashina traktor-parkidan foydalanish, mashinalar ishonchliligi va ta'mirlash, chorvachilikni mexanizatsiyalash va hakozo), tanlov fanlari (bog'dorchilik va sabzavotchilik mashinalari, yaylov va o'rmon xo'jaligi mexanizatsiyasi va hakozo) fanlaridan yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlik talab etiladi.

Fanning ilm-fan va ishlab chiqarishdagi o'rni

Har qanday ishni yoki texnologik jarayonni to'liq va batafsil bilmasdan turib biror yaxshi natijaga erishib bo'lmaganidek, har qanday qishloq xo'jalik mashinalarni unumli, samarali, energiya va resurs tejamkorli va uning imkoniyatlaridan to'liq foydalanib bo'lmaydi, shuning uchun ushbu fan asosiy ixtisoslik fani hisoblanib dehqonchilikda ishlab chiqarish texnologik tizimining ajralmas bo'g'ini hisoblanadi.

Fanni o'qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

Fanni o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar, jumladan quyidagi interaktiv uslublardan, jumladan muhokama-munozara, jamoaviy muhokama yoki muammolar ruyxatini tuzish, vaziyatni o'rganish, tahlil qilish, bahs yoki munozaralar olib borish, tanqidiy fikrlash, rolli o'yinlar, kichik guruhlarda ishlash, aqliy hujum, klaster (tutam, bog'lam), baliq skeleti, FSMU, bumerang, pinbord, "T-sxema", delfi, blits-so'rov, "Nima uchun?" texnologiyalari, ma'ruza-anjuman texnikasi, BBXB (Bilaman, bilishni xohlayman, bilib oldim), konseptual va insert jadvallardan keng foydalaniladi.

Fan buyicha ma'ruza matnlarini tayyorlashda chet mamlakatlar, jumladan Hamdo'stlik mamlakatlarida yangi chop etilib. "Internet" tizimi orkali tarqatilgan elektron darsliklar, o'quv qo'llanmalar va ma'ruza matnlaridan foydalaniladi. Shuningdek, ma'ruzalarni o'tishda elektron ma'ruzalardan, mavzularga mos multimediali slaydlar va videofilmlardan foydalanish ko'zda tutiladi.

Amaliy mashg'ulotlarda elektron mashqlar va masalalar to'plamlaridan, kompyuterlar yordamida fan buyicha kompyuter o'yinlari, test savol-javoblari, laboratoriya mashg'ulotlarida esa qurilmalar va jihozlarning hamda texnologik jarayon kechishining kompyuterdagi elektron modellaridan, virtual laboratoriyalardan foydalaniladi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim. Bu ta'lim o'z mohiyatiga ko'ra ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to'laqonli rivojlanishlarini ko'zda tutadi. Bu esa ta'limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma'lum bir ta'lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog'liq o'qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta'lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o'zida mujassam etmog'i lozim: jarayonning mantiqiyliigi, uning barcha bo'g'inlarini o'zaro bog'langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv. Shaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta'lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o'quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo'naltirilgan ta'limni ifodalaydi.

Dialogik yondashuv. Bu yondoshuv o'quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o'z-o'zini faollashtirishi va o'z-o'zini ko'rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish. Demokratik, tenglik, ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e'tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni obyektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi.

Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash - yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

O‘qitishning usullari va texnikasi. Ma’ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallash), muammoli ta’lim, keys-stadi, pinbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar.

O‘qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqot hamkorlik va o‘zaro o‘rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O‘qitish vositalari: o‘qitishning an’anaviy shakllari (darslik, ma’ruza matni) bilan bir qatorda – kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikatsiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o‘zaro munosabatlar.

Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blits-so‘rov, oraliq va joriy, yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o‘qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o‘quv mashg‘uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko‘rinishidagi o‘quv mashg‘ulotlarini rejalashtirish, qo‘yilgan maqsadga erishishda o‘qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg‘ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o‘quv mashg‘ulotida ham, butun kurs davomida ham o‘qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi.

“Zamonaviy qishloq xo‘jalik mashinalari” fanidan mashg‘ulotlarning mavzular va soatlar bo‘yicha taqsimlanishi:

Umumiy o‘quv soati	118 soat
Shu jumladan:	
Jami auditoriya soatlari	72 soat
Ma’ruza	54 soat
Laboratoriya	18 soat
Mustaqil ta’lim	46 soat

№	Mavzu, bo‘lim nomi	Ma’ruza	Tajr. mashg‘ulot.	Amaliy mashg‘ulot	Mustaqil ish
1	Respublikamiz dehqonchiligini mexanizatsiyalashni rivojlantirish yo‘nalishlari O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan agrar siyosat. Ekologiya, resurs va quvvat tejash muammolari. Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini mexanizatsiyalash taraqqiyoti 2015 yilgacha va keyingi yillar rivojlanishining konsepsiyasi.	2			6

2	Tuproqqa ishlov berishning zamonaviy texnologiyalari Tuproqning fizik–mexanik hossalari. Tuproqqa ishlov berishning texnologik operatsiyalari va jarayonlari. Tuproqqa ishlov berishning zamonaviy usullari.	4	6		4
3	Tuproq qatlamini ag‘darmasdan ishlov berish texnologiyalari va ishlatiladigan mashinalar Tuproqni ag‘darish, yumshatish, zichlash tekislash. Ularga qiyosiy sharh. Ishlov berishning tuproq unumdorligiga ta’siri. Tuproq qatlamini ag‘darmasdan ishlov berish texnologiyalari, mashinalar, afzalliklari.	4			4
4	Qurama (kombinatsiyalashtirilgan) mashinalar Tuproq ekologiyasi, resurs va quvvat tejamkorlik. Kombinatsiyalashtirilgan mashinalar, ishchi qismlar va ulardan foydalanish, samaradorligi va afzalliklari	4	4		4
5	Urug‘ ekishning yangi texnologiyalari va seyalkalari Respublikamizda ishlab chiqarilayotgan va horijdan keltirilayotgan seyalkalarning tuzilishi va konstruksiyasi, ish ko‘rsatkichlarini qiyoslash, baholash. Ekish va o‘tqazishning yangi texnologiyalari va afzalliklari.	4			2
6	O‘g‘itlashning yangi texnologiyalari va mashinalari O‘g‘itlarning turlari. Tuproq unumdorligi, tarkibi, o‘g‘itlash uchun o‘g‘it turini tanlash. O‘g‘itlashning yangi texnologiyalari va mashinalari.	4			2
7	Kimyoviy moddalar eritmalarini purkaydigan zamonaviy mashinalar O‘simliklarni kasallik, zararkunanda va begona o‘tlardan himoyalashning zamonaviy usullari, texnologiyalari, mashinalari. Zamonaviy kimyoviy moddalar to‘g‘risida ma’lumotlar. Bezalar moddalar, mashinalarni tanlash usullari.	4			2
8	Ozuqabop ekinlarni yig‘ishtiradigan zamonaviy mashinalar Ozuqabop ekinlarni yig‘ishtirish texnologiyalari. Zamonaviy yem-xashak yig‘ishtirish mashinalari. Ulardan samarali foydalanish yo‘llari.	4			2
9	Kartoshkachilikdagi zamonaviy mashinalar Mahalliy sharoitda kartoshka yetishtirish,	4			4

	texnologiyalari, va ishlatiladigan mashinalar. Tuzilishi, ish jarayoni. Ishlatishda mahalliy sharoitni hisobga olish.				
10	Zamonaviy g'alla kombaynlari G'alla yig'ishtirish texnologiyalari. Zamonaviy g'alla yig'ishtirish kombaynlari, tuzilishi, ish jarayoni. Kombaynlarni ishlatishda don nobudgarchiligini kamaytirish yo'llari. Kombayndan foydalanish samaradorligini oshirish.	4	4		4
11	Zamonaviy don tozalagichlar Don tozalash va saralash usullari. Don tozalash va saralashda ishlatiladigan zamonaviy mashinalar. Ularning afzalliklari.	4			2
12	Zamonaviy paxta terish mashinalari Paxta yig'ishtirish texnologiyalari. Gorizontall shpindelli paxta terish mashinalari, apparati, tuzilishi, ish jarayoni, unumli ishlatish yo'llari.	4	4		4
13	Zamonaviy meliorativ mashinalar Yerlarni o'zlashtirishda ishlatiladigan zamonaviy mashinalar: yer kovlash, to'nka sug'irish, tosh kovlash mashinalari, buldozer skreper, greyder va ekskavatorlar. Tuzilish va ish jarayoni.	4			2
14	Sug'orishning zamonaviy texnologiyalari va mashinalari Sug'orish texnologiyalari. Zamonaviy sug'orish mashinalari va qurilmalari. Tuzilishi, ish jarayoni. Suv tejamkor mashinalar turini tanlash.	4			4
	Jami	54	18		46

ASOSIY QISM

Ma'ruza mashg'ulotlari

1-ma'ruza. Kirish. Fanning maqsadi va vazifasi. Respublikamiz dehqonchiligini mexanizatsiyalashni rivojlantirish yo'nalishlari.

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan agrar siyosat. Ekologiya, resurs va quvvat tejash muammolari. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini mexanizatsiyalash taraqqiyoti 2010 yilgacha va keyingi yillar rivojlanishining konsepsiyasi. **Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari:** dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A2, A3, Q1, Q2, Q3, Q6

2-ma'ruza. Tuproqqa ishlov berishning zamonaviy texnologiyalari

Tuproqning fizik-mexanik hossalari. Tuproqqa ishlov berishning texnologik operatsiyalari va jarayonlari. Tuproqqa ishlov berishning zamonaviy usullari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A2, A3, Q1, Q2, Q3, Q6

3-ma'ruza. Tuproq qatlamini ag'darmasdan ishlov berish texnologiyalari, va ishlatiladigan mashinalar

Tuproqni ag'darish, yumshatish, zichlash tekislash. Ularga qiyosiy sharh. Ishlov berishning tuproq unumdorligiga ta'siri. Tuproq qatlamini ag'darmasdan ishlov berish texnologiyalari, mashinalar, afzalliklari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A2, A3, A4, Q1, Q2, Q3, Q6

4-ma'ruza. Qurama (kombinatsiyalashtirilgan) mashinalar

Tuproq ekologiyasi, resurs va quvvat tejamkorlik. Kombinatsiyalashtirilgan mashinalar, ishchi qismlar va ulardan foydalanish, samaradorligi va afzalliklari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A3, Q7, Q11, Q12, Q76

5-ma'ruza. Urug' ekishning yangi texnologiyalari va seyalkalari

Respublikamizda ishlab chiqarilayotgan va horijdan keltirilayotgan seyalkalarning tuzilishi va konstruksiyasi, ish ko'rsatkichlarini qiyoslash, baholash. Ekish va o'tqazishning yangi texnologiyalari va afzalliklari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat..

Adabiyotlar: A1, A2, A3, A4, Q1, Q2, Q3, Q6

6-ma'ruza. O'g'itlashning yangi texnologiyalari va mashinalari

O'g'itlarning turlari. Tuproq unumdorligi, tarkibi, o'g'itlash uchun o'g'it turini tanlash. O'g'itlashning yangi texnologiyalari va mashinalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A2, A3, A4, Q1, Q2, Q3, Q6

7-ma'ruza. Kimyoviy moddalar eritmalarini purkaydigan zamonaviy mashinalar

O'simliklarni kasallik, zararkunanda va begona o'tlardan himoyalashning zamonaviy usullari, texnologiyalari, mashinalari. Zamonaviy kimyoviy moddalar to'g'risida ma'lumotlar. Bezarar moddalar, mashinalarni tanlash usullari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat..

Adabiyotlar: A1, A2, A3, A4, Q1, Q2, Q3, Q6

8-ma'ruza. Ozuqabop ekinlarni yig'ishtiradigan zamonaviy mashinalar

Ozuqabop ekinlarni yig'ishtirish texnologiyalari. Zamonaviy yem-xashak yig'ishtirish mashinalari. Ulardan samarali foydalanish yo'llari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A3, A4, Q1, Q2, Q3, Q6

9-ma'ruza. Kartoshkachilikdagi zamonaviy mashinalar

Mahalliy sharoitda kartoshka yetishtirish, texnologiyalari, va ishlatiladigan mashinalar. Tuzilishi, ish jarayoni. Ishlatishda mahalliy sharoitni hisobga olish.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A3, A4, Q1, Q2, Q3, Q6

10-ma'ruza. Zamonaviy g'alla kombaynlari

G'alla yig'ishtirish texnologiyalari. Zamonaviy g'alla yig'ishtirish kombaynlari, tuzilishi, ish jarayoni. Kombaynlarni ishlatishda don nobudgarchiligini kamaytirish yo'llari. Kombayndan foydalanish samaradorligini oshirish.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A2, A3, A4, Q1, Q2, Q3, Q6

11-ma'ruza. Zamonaviy don tozalagichlar

Don tozalash va saralash usullari. Don tozalash va saralashda ishlatiladigan zamonaviy mashinalar. Ularning afzalliklari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A3, A6, Q1, Q2, Q3, Q7

12-ma'ruza. Zamonaviy paxta terish mashinalari

Paxta yig'ishtirish texnologiyalari. Gorizontall shpindelli paxta terish mashinalari, apparati, tuzilishi, ish jarayoni, umumli ishlatish yo'llari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A3, A4, Q2, Q3, Q6, Q11

13-ma'ruza. Zamonaviy meliorativ mashinalar

Yerlarni o'zlashtirishda ishlatiladigan zamonaviy mashinalar: yer kovlash, to'nka sug'irish, tosh kovlash mashinalari, buldozer skreper, greyder va ekskavatorlar. Tuzilish va ish jarayoni.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A3, A4, Q1, Q2, Q3, Q6

14-ma'ruza. Sug'orishning zamonaviy texnologiyalari va mashinalari

Sug'orish texnologiyalari. Zamonaviy sug'orish mashinalari va qurilmalari. Tuzilishi, ish jarayoni. Suv tejankor mashinalar turini tanlash.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: dialogik yondoshuv, muammoli ta'lim, aqliy hujum, blits, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A1, A3, A4, A6, Q3, Q6

“Zamonaviy qishloq xo'jalik mashinalari” fani bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining kalendar rejasi

T/r	Mavzular nomi	Soat
1.	Respublikamiz dehqonchiligini mexanizatsiyalashni rivojlantirish	2

	yoʻnalishlari	
2.	Tuproqqa ishlov berishning zamonaviy texnologiyalari	4
3.	Tuproq qatlamini agʻdarmasdan ishlov berish texnologiyalari, va ishlatiladigan mashinalar	4
4.	Qurama (kombinatsiyalashtirilgan) mashinalar	4
5.	Urugʻ ekishning yangi texnologiyalari va seyalkalari	4
6.	Oʻgʻitlashning yangi texnologiyalari va mashinalari	4
7.	Kimyoviy moddalar eritmalarini purkaydigan zamonaviy mashinalar	4
8.	Ozuqabop ekinlarni yigʻishtiradigan zamonaviy mashinalar	4
9.	Kartoshkachilikdagi zamonaviy mashinalar	4
10.	Zamonaviy gʻalla kombaynlari	4
11.	Zamonaviy don tozalagichlar	4
12.	Zamonaviy paxta terish mashinalari	4
13.	Zamonaviy meliorativ mashinalar	4
14.	Sugʻorishning zamonaviy texnologiyalari va mashinalari	4
Jami:		54 soat

Laboratoriya mashgʻulotlarning tavsiya etiladigan mavzulari

1. Toʻntarma plugni oʻrganish.

Qoʻllaniladigan texnik vositalar va ishni bajarish usuli: *PYA-3-35 plugi, chizmachilik asboblari yigʻmasi, ruletka.*

Adabiyotlar: A3, A4, Q12, Q13, Q16, Q17

2. Yarusli pluglarni oʻrganish.

Qoʻllaniladigan texnik vositalar va ishni bajarish usuli: *Tirkama, osma, yarim osma va maxsus pluglar, kompyuter, virtual laboratoriya yordamida.*

Adabiyotlar: A3, A4, Q12, Q13, Q16, Q17

3. Aksial-rotorli gʻalla kombaynini oʻrganish

Qoʻllaniladigan texnik vositalar va ishni bajarish usuli: *Tishli va diskli tirma (borona) lar, kompyuter, virtual laboratoriya yordamida.*

Adabiyotlar: A3, A4, Q12, Q13, Q16, Q17

4. Gorizontal shpindelli paxta terish mashinasini oʻrganish

Qoʻllaniladigan texnik vositalar va ishni bajarish usuli: *Kultivatorlar, kompyuter, virtual laboratoriya yordamida.*

Adabiyotlar: A3, A4, Q12, Q13, Q16, Q17

5. Kombinatsiyalashtirilgan mashinalarni oʻrganish

Qoʻllaniladigan texnik vositalar va ishni bajarish usuli: *SZ-3,6 don-oʻgʻit seyalkasi, kompyuter, virtual laboratoriya yordamida.*

Adabiyotlar: A3, A4, Q12, Q13, Q16, Q17

**“Zamonaviy qishloq xo‘jalik mashinalari” fani bo‘yicha laboratoriya
mashg‘ulotining kalendar rejasi**

T/r	Laboratoriya ishlarining mavzulari	Soat
1	To‘ntarma plugni o‘rganish	2
2	Yarusli pluglarni o‘rganish	4
3	Aksial-rotorli g‘alla kombaynini o‘rganish	4
4	Gorizontal shpindelli paxta terish mashinasini o‘rganish	4
5	Kombinasiyalashtirilgan mashinalarni o‘rganish	4
	Jami	18

Mustaqil ta’lim tashkil etishning shakli va mazmuni

Mustaqil ta’limning maqsadi - talabalar o‘qituvchi rahbarligida o‘quv jarayonida olgan bilim va ko‘nikmalarini darsliklar, o‘kuv qo‘llanmalar, o‘quv-uslubiy majmualar, internet ma’lumotlari, o‘quv-vizual va multimedia materiallari yordamida mustahkamlaydilar.

№	Mavzular nomi	soat
1	Respublika hukumatining qishloq xo‘jaligi borasidagi qarorlari	2
2	Yerga asosiy ishlov berishning mohiyati	2
3	Tuproq eroziyasi	2
4	Tekis shudgorlashning mohiyati	4
5	Qishloq xo‘jalik ekinlari va ulardan olinadigan mahsulotlarining fizik-mexanik xossalarini o‘rganish	4
6	Tuproqning plugni tortishga qarshilik kuchiga ta’sir etuvchi omillar	2
7	Kombinatsiyalashgan tuproqqa ishlov berish mashinalari va ularning afzalliklari	2
8	O‘g‘itni dalaga bir tekis sepishning ahamiyati	4
9	Urug‘ni ekish paytida tuproqni o‘g‘itlash	2
10	Melioratsiya tadbirlari	4
11	Sug‘orish usullari	2

12	Tomchilatib sug'orish vositalarini o'rganish.	4
13	An'anaviy va zamonaviy g'alla kombaynlari ish ko'rsatkichlarini qiyosiy o'rganish.	2
14	O'rish mashinalari krivoship-shatun mexanizmi ishi va tezligining o'zgaruvchanligi	2
15	O'rib yig'ish mashinalari shneklarining tuzilishi va ishlashi.	2
16	Jismlarning aerodinamik xususiyatlari. Somon tarkibi	2
17	Somon elagichning harakat yuritmasi. Elagich harakati	2
18	Don kombaynlarining ish unumini oshirish yo'llari	2
	Jami	46

Dasturning informatsion-uslubiy ta'minoti

Mazkur fanni o'qitish jarayonida:

- ta'limning zamonaviy metodlari. Pedagogik va axborot-kommunikasiya texnologiyalari qo'llanilishi nazarda tutilgan:

- Zamonaviy qishloq xo'jaligi mashinalari fanining nazariy asoslarini o'rganishda bo'limlarga tegishli ma'ruza darslarida zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida prezentasion va elektron-didaktik texnologiyalaridan hamda o'qitishning an'anaviy uslublaridan;

- dehqonchilikda ishlatiladigan texnika va mashinalar ishchi qismlarning parametrlarini, energiya va resurs tejamkorligini aniqlash bo'yicha o'tkaziladigan mashg'ulotlarida aqliy xujum, yakka, kichik guruxlar musobaqalari guruxli fikrlash va h.k.lar kabi pedagogik texnologiyalardan foydalanish ko'zda tutiladi. Mashg'ulotlarda o'quv televideniya, diaproyektor, kompyuter texnikalari, slaydlar, o'quv kino va video filmlardan foydalanish ko'zda tutiladi.

Fan bo'yicha talabalar bilimini nazorat qilish

Talabalar bilimini nazorat qilish Uzbekiston Respublikasining "Ta'lim tugrisida" gi va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi tugrisida" gi qonunlariga hamda Uzbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining 2001 yil 16 avgustdagi 343-son "Oliy ta'limning davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash tugrisida" gi qaroriga muvofiq oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini baholash tizimini amalga oshiradi.

Talabalarning fan buyicha uzlashtirishini aniqlash uchun quyidagi baxolash turlari utkaziladi.

Oraliq nazorat – semestr davomida modulli tizim asosida o'quv dasturining tegishli (fanning bir necha mavzularini o'z ichiga olgan) bo'limi tugallangandan keyin, talabaning bilim va amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash maqsadida yozma yoki test shaklida o'tkaziladi. Oraliq nazorat bir semestrda ikki (yoki bir) marta

o‘tkaziladi. ON ning soni o‘quv faniga ajratilgan umumiy soatlar hajmidan kelib chiqqan holda belgilanadi

Yakuniy nazorat – semestr yakunida muayyan fan bo‘yicha nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarni talabalar tomonidan o‘zlashtirish darajasini aniqlash maqsadida “Yozma ish” shaklida o‘tkaziladi. Ilmiy Kengash qarori bilan yakuniy nazorat og‘zaki, test va boshqa shakllarda ham o‘tkazilishi mumkin.

Fan bo‘yicha talabalarni baholash tartibi va mezonlari

Talabalarning fanni o‘zlashtirishi 5 ballik tizimda baolanadi.

Talabaning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi namunaviy mezonlar (keyingi o‘rinlarda namunaviy mezonlar deb yuritiladi) tavsiya etiladi:

5 (a’lo) baho:

xulosa va qaror qabul qilish;
ijodiy fikrlay olish;
mustaqil mushohada yurita olish;
olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
mohiyatini tushunish;
bilish, aytib berish;
tasavvurga ega bo‘lish.

4 (yaxshi) baho:

mustaqil mushohada yurita olish;
olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
mohiyatini tushunish;
bilish, aytib berish;
tasavvurga ega bo‘lish.

3 (qoniqarli) baho:

mohiyatini tushunish;
bilish, aytib berish;
tasavvurga ega bo‘lish.

2 (qoniqarsiz) baho:

dasturni o‘zlashtirmaganlik;
fanni mohiyatini bilmaslik;
aniq tasavvurga ega bo‘lmaslik;
mustaqil fikrlay olmaslik.

Tavsiya etilayotgan adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Doctor Eikxopn X. "Landtexnik" 1985 й.
2. Shoumarova M., Abdillayev T. «Qishloq xo'jaligi mashinalari». T, O'qituvchi, 2009.
3. Abdillayev T., Shoumarova M. «Qishloq xo'jaligi mashinalari». T, O'qituvchi, 2002.
4. Листопад Г.Е. и др. Сельскохозяйственные и мелиоративные машины. М., 1989..

Qo'shimcha adabiyotlar

5. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, O'zbekiston, 2016.-56 b.
6. Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahliliy, qat'iy tartib – intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent, O'zbekiston, 2017.-104 b.
7. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligini garovi. Toshkent, O'zbekiston, 2017.-486 b.
8. Mirziyoyev SH.M. O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi. Toshkent, O'zbekiston, 2017. «Gazeta.uz ».
9. Кленин Н.И., Сакун В.А. Сельскохозяйственные и мелиоративные машины. М., 1980.
10. Карпенко А.Н., Халанский В.М. Сельскохозяйственные машины. М., 1989
11. Xamidov A. Qishloq xo'jalik mashinalarini loyihalash. Toshkent, 1994.
12. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini mexanizatsiyalash bo'yicha himoya qilingan dissertatsiyalar (tavsiya bo'yicha).
13. Mamatov F.M. «Qishloq xo'jalik mashinalari». Toshkent, «Fan», 2008
14. Shoumarova M.SH., Abdillayev T.A., Musayev D.M. Qishloq xo'jalik mashinalari atamalarining ruscha-o'zbekcha lug'ati. Toshkent, 1994
15. Shoumarova M., Abdillayev T. «Qishloq xo'jaligi mashinalari». Darslikning internetdagi nusxasi. Toshkent, 2004 WWW. DIT.centri.Uz.
16. Плодоводство и виноградарство, <http://www.bfbais.ru>.
17. Mamatov F.M, Temirov I.G., Ergashev I.T., Toshpolatov B. «Qishloq xo'jalik mashinalari». Toshkent, «Voriz», 2014
18. Mamatov F.M., Ergashev I.T., Ravshanov X.A. Tekis shudgorlashning texnologiyalari va texnik vositalari. Samarqand 1998.
19. Temirov I.G. Qishloq xo'jalik mashinalarining kinematik sxemalarda shartli belgilanishlari. Uslubiy qo'llanma, Qarshi 2006.
20. Temirov I.G. Qishloq xo'jalik mashinalarini traktorga taqish va traktorlarning osma mexanizmlari, Qarshi 2006.
21. Internet saytlari: www.rambler.ru; www.yahoo.com; www.google.com; www.tsau.ru; <http://www.mcsa.ac.ru>

V. Ishchi dasturga kiritilgan o'zgartirishlar

_____ o'quv yilida ishchi dasturga quyidagi to'ldirishlar va o'zgartirishlar kiritildi.

Ishchi dasturga kiritilgan o'zgartirishlar

_____ kafedrasi (Bayon № _____ « _____ » _____ 20 _____ y) va _____ fakulteti uslubiy komissiyasi (Bayon № _____ « _____ » _____ 20 _____ y) majlislarida ko'rib chiqildi va ma'qullandi.

Kafedra mudiri:

Imzo

f.i.sh.

Fakultet uslubiy

Komissiyasi raisi:

Imzo

f.i.sh.

Kiritilgan o'zgartirishlarni tasdiqlayman:

Fakultet dekani:

Imzo

f.i.sh.

« _____ » _____ 20 _____ y.